

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

V ŽIVEL 1. MAJ

BORBENI PRAZNIK

delovnega ljudstva!

Letnik IV.

Celovec, v soboto 30. IV. 1949

Štev. 33 (218)

Naj živi prvi maj -

praznik enotnosti vseh delovnih ljudi

Devetinpetdeset let je minilo, odkar si je mednarodno delavsko gibanje v svetu izbralo 1. maj kot svoj največji praznik, praznik dela in borbe za kruh in svobodo.

Tega dne se v vseh deželah sveta zgrinjajo delovne množice in na prosihah, manifestacijah in prireditvah demonstrirajo povezanost delavskega razreda njegovo enotnost in strnjeno v borbi za socialne in politične pravice. Prvi maj ni samo praznik delavskega razreda, ampak je dan vseh delavcev, delovnih kmetov in ljudske inteligence, vseh onih, ki se bore za boljše in pravičnejše življenje, za zmago delovnih ljudi nad izkoriščanjem, zatiranjem in brezpravjem.

Iz leta v leto so bile v zadnjih desetletjih prvomajske demonstracije mogočnejše, vedno bolj je tega dne prihajala do izraza trdna povezanost in solidarnost delavskega razreda, njegova odločnost in neomajna vera v zmago izkoriščanih. Iz leta v leto so se sovražniki napredka in pravice vse bolj zavedali nepremagljive sile, ki jo je predstavljalo organizirano delavsko gibanje, sile, ki je vedno bolj grozila streti verige tlačanstva in izkoriščanja, ki je predstavljala vse večjo nevarnost za trlo meščansko družbeno obliko.

Zato so nekoč (in ponekod tudi še danes) s policijskimi ukrepi skušali onemogočiti veličastne prvomajske prireditve, manifestacije enotnosti in solidarnosti delovnih ljudi v borbi za svobodo, manifestacije, ki so po svoji množičnosti, borbenosti in organiziranosti najzgovornejše prikazovale bližajoči se propad starega sveta in zmago izkoriščanih nad izkoriščevalci. Tako je bilo nekoč v stari monarhistični Jugoslaviji, v polfašistični Avstriji, povsod, v vseh kapitalističnih državah, kjer se je trlil družabni red v strahu pred bližajočim se propadom začel posluževati poslednje oblike največjega nasilja — fašizma. Delavski razred pa je tudi takrat proslavljal svoj največji praznik. Na čelu vsega delovnega ljudstva so delavci pod vodstvom svojih Komunističnih partij — četudi v ilegali — praznovali veliki praznik dela in kljubovali vsem šikanam in vsemu nasilju fašističnega in policijskega terorja. Ni bilo sile, ki bi takrat mogla preprečiti praznovanje tega velikega praznika.

Danes praznujejo delovni ljudje v svobodnih državah svobodno in neovirano svoj veliki dan. V Sovjetski zvezi, kjer so delovni ljudje prvi v zgodovini človeštva odvrgli jarem izkoriščevalcev, proslavljajo danes prvi maj ob plodovih silnih uspehov velike Oktobrske socialistične revolucije, na poti v nove zmage. Jugoslovanski narodi, ki so se pod vodstvom svoje herojske Komunistične partije in njenega Centralnega komiteja osvobodili okupatorskega nasilja in domačih izkoriščevalcev, ki so za časa težke narodnoosvobodilne vojne uspešno izvedli revolucijo, proslavljajo letošnji prvi maj z velikimi delovnimi zmagami v tretjem letu petletke, ki bo iz nekdanj polkolonialne, zaostale jugoslovanske države ustvarila novo, srečno in bogato socialistično Jugoslavijo. Tudi v državah ljudske demokracije bo ljudstvo praznovalo praznik dela v novih uspehih, ki jih je ustvarilo na temelju ljudske oblasti. Grško ljudstvo praznuje prvi maj v žilavi in zmagoviti borbi proti domačim imperialističnim hlapcem, ki kljub neomejeni intervencionistični podpori ne morejo streti odpora in življenjske volje grškega naroda. Zmagoslavne armade kitajske revolucionarne vojske bodo praznovali prvi maj v osvobojenem Pekingu, Nankingu, Šanghaju, v milijonskih mestih, ki so dosedaj veljala kot simbol tujih vplivov in tujega vladanja na Kitajskem. Štiristo petdeset milijonski ki-

Napad avstrijskih oblasti na osnovno demokratično pravico delovnih ljudi

Celovec, 29. aprila 1949. — Okrajno glavarstvo v Velikovcu je z odlokom št. 9/159/1949/Dr. W/Sch. z dne 25. 4. 1949 prepovedalo prvomajsko proslavo Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško v Železni Kapli, okrajno glavarstvo v Ce-

lovcu pa z odlokom št. 14.763-1/1949 z dne 26. 4. 1949 prvomajsko proslavo v Borovljah. Ta svoj nedemokratični ukrep poskuša oboje okrajnih glavarstev utemeljevati z najrazličnejšimi trditvami, samo da bi zakrilo pravi namen prepovedi

1. majskih proslav Osvobodilne fronte. V zvezi s tem nezaslišanim napadom na osnovno demokratično pravico delovnega ljudstva je poslal Pokrajinski odbor OF za Slov. Koroško včeraj koroški deželni vladi protestno pismo naslednje vsebine:

V imenu vsega slovenskega ljudstva na Koroškem, še posebej pa v imenu vseh delavcev in kmetov, ki so se hoteli udeležiti prvomajskih proslav Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško v Železni Kapli in Borovljah, najostreje protestiramo proti izzivalnemu odloku okrajnega glavarstva v Velikovcu, s katerim prepoveduje prvomajsko proslavo Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško v Železni Kapli in proti nezaslišani prepovedi prvomajske proslave v Borovljah s strani okrajnega glavarstva v Celovcu.

Tozadovna odloka okrajnih glavarstev v Velikovcu in Celovcu predstavljata edinstvene dokumente, ki bolj kakor vsi dosedanji pred vsem svetom razkrinkujejo ne samo skrajno sovražni odnos avstrijskih oblasti do slovenskega ljudstva na Koroškem, temveč do delovnega ljudstva sploh.

Delovno ljudstvo si je v desetletni organizirani borbi proti samovolji in nasilju kapitalističnih izkoriščevalcev za ceno težkih žrtev priborilo tudi pravico do praznovanja 1. maja. Razum v redkih deželah, kjer je delovno ljudstvo tudi še danes izpostavljeno terorju fašističnih režimov, so prvomajske proslave nedotakljiva pravica delovnih množic. S prepovedjo naših prvomajskih proslav v Železni Kapli in Borovljah dokazuje današnji režim na Koroškem, da se je uvrstil med redke nečastne režime, ki si drznejo nasilno teptati najsvetejše pravice delovnega ljudstva.

Čeprav je že utrudljivo, smo znova prisiljeni ugotoviti, da je kaj takega mogoče predvsem zaradi tega, ker sedijo v vrhovih varnostnega in ostalega javnega aparata na Koroškem ljudje, ki so na vidnih položajih v nacističnem vojnem in upravnem aparatu pomagali Hitlerjevemu režimu vzdrževati fašistični teror nad slovenskimi in avstrijskimi antifašisti. Ugotavljanje tega dejstva in naše borbe proti temu ne bomo opustili tako dolgo, dokler ne bomo prepričali tudi vseh iskrenih avstrijskih demokratov, da bo to stanje povzročilo s časom tudi njim nepopravljivo škodo.

Doslej je z nacističnim duhom prepojenim šovinistom na odločilnih mestih še uspevalo s protislovenskimi ukrepi in protislovensko gonjo razpihovati nacionalno nestrpnost pri Avstrijcih. Prepričan pa smo, da bo kričeči primer, ko sedanji avstrijski oblastniki na Koroškem zabranjujejo slovenskim delavcem in kmetom uvrstitev v mednarodno praznovanje 1. maja, ki je praznik vseh delovnih ljudi brez razlike na narodnost, odprl mnogim poštenim avstrijskim delovnim ljudem oči. Na tem primeru bodo lahko spoznali, da imamo koroški Slovenci prav ko ugotavljamo, da je sedanji avstrijski režim na Koroškem vse prej kakor pa demokratičen. Na tem protidemokratičnem in odkrito terorističnem ukrepu avstrijskih varnostnih oblasti bo tudi marsikateri avstrijski delavec in kmet lahko spregledal, da je koroška deželna vlada tudi vse prej kakor socialistična, čeprav ji načeluje glavar, ki bi rad obdržal videz »socialista« in »internacionalista«. Kdor si še v letu 1949 drzne zlorabljati svojo oblast za to, da nasilno zabranjuje in prepoveduje delavcem in kmetom prvomajske proslave ni niti demokrat niti socialist temveč fašist in sovražnik delovnega ljudstva To bo brez dvoma potrdil vsak, kateremu besede demokracija, svoboda, socializem in internacionalizem niso prazna fraza.

Prepoved prvomajskih proslav Osvobodilne fronte v Železni Kapli in Borovljah ni preračunana samo kot udarec proti pravicam in enakopravnosti slovenskega ljudstva na Koroškem. Ljudje, ki se drznejo danes na tako nesramen način teptati pravice slovenskih delavcev in kmetov, se jutri ne bodo pomišljali na enak način nastopati proti avstrijskim delovnim množicam. Zato ne protestiramo proti tem ukrepom avstrijskih oblasti samo kot nasilju, ki je naperjeno proti koroškemu Slovincem, temveč tudi kot nasilju, ki ogroža demokratične svoboščine vsega delovnega ljudstva na Koroškem ne glede na narodnost.

Prepoved prvomajskih proslav Osvobodilne fronte pa koroški Slovenci smatramo še posebej kot izraz strahu veleniško-avstrijskih šovinistov pred tem, da bi slovenske delovne množice s svojo udeležbo na naših proslavah znova ovrgle zlagane trditve avstrijskih predstavnikov, da je koroških Slovincem samo še par tisoč in da si od teh želi svobodo in združitev z matičnim narodom samo »mala peščica«. Po nedavnem fiasku v zvezi z Reberjevim obiskom v najbolj germaniziranih trgih Slovenske Koroške, kjer so se gospodje Stossier, Wedenig in Karisch vzajemno trudili, da bi zbobnali potrebne mase pred naročenega gosta, a so dejansko uspeli mobilizirati samo smešno peščico bivših nacistov in njihovih prijateljev, je ta strah razumljiv. Nerazumljivo pa je utemeljevanje prepovedi med drugim tudi s tem, da bi lahko prišlo na teh proslavah do »dejanskih obračunavanj med SPOe in OF«, kakor to predvideva pred vsem velikovški okrajni glavar. Tako absurdna in zlobna podtikovanja, najodločneje zavračamo. Koroške oblasti in posebno velikovski okrajni glavar vedo zelo točno, da koroški Slovenci še nismo nikogar napadli in da tudi poštene socialistični delavci še niso napadali koroških Slovincem. V številnih primerih pa so koroške Slovence že napadali različni nacisti, neofašisti in Wurikomandovci, ki se zbirajo v neonacističnem BHS-u. Ta družčina pa uživa, kakor vemo, blagohotno podporo avstrijskih oblasti na Koroškem. To dejstvo in pa prepoved prvomajskih proslav slovenskim delavcem in kmetom pa najbolj žarko osvetljuje pravi smisel teh ukrepov.

Pod našo častjo je, da bi se spuščali v kakršno koli podrobno prerekanje o nadaljnji vsebini utemeljitev teh nedemokratičnih in protiljudskih odlokov okrajnih glavarstev v Velikovcu in Celovcu, ker bi to pomenilo isto kakor pa razlagati fašistom demokracijo. Prepovedi naših prvomajskih proslav in njihova nestvarna utemeljevanja smatramo kot to kar so: izraz sovražstva do koroških Slovincem sploh, do slovenskih delavcev in kmetov in do vseh delovnih ljudi pa še posebej.

tajski narod bo prvič v svoji zgodovini praznoval prvi maj svobodno, v zavesti, da si bo odslej pisal sodbo sam. V ostalem svetu pa bo delovno ljudstvo proslavljalo svoj praznik strnjeno v naprednih gibanjih, v borbi proti vojnim hujšakem, imperialističnemu zaslužnjevanju, v boju za gospodarsko in politično neodvisnost, za kruh in socialne pravice.

Tudi koroški Slovenci bomo skupno z vsemi naprednimi silami vsega sveta praznovali naš praznik, prvi maj. Praznovali ga bomo kljub temu, da so oblasti »socialistične« vlade Koroške prepovedale koroškemu Slovincem prvomajske manifestacije. Praznovali ga bomo, kakor smo ga proslavljali v času rjavega nacističnega terorja v taboriščih in gozdovih, takrat, ko smo prelivali svojo kri tudi za tiste, ki so danes izdali enotnost delovnega ljudstva, ki danes s socialističnim znakom na rdeči zastavi svobode prepovedujejo prvomajske proslave koroških Slovincem.

Vemo, da je prepoved prvomajskih proslav Osvobodilne fronte za Slovensko Ko-

roško prvi korak k tistim ukrepom, s katerimi so reakcionarne in fašistične oblasti skušale nekoč onemogočiti praznovanje prvega maja celotnemu delavskemu gibanju. Sovražniki enotnosti avstrijskega in slovenskega delovnega ljudstva na Koroškem se zavedajo, da je naša borba za priključitev k matični zemlji FLR Jugoslaviji, za nacionalno in socialno svobodo, za demokratizacijo javnega življenja, za pravičen mir, del borbe, ki jo vodi avstrijsko ljudstvo za ljudsko demokracijo in svobodo. Prav zaradi tega, ker smo koroški Slovenci v tej borbi najbolj dosledni in najaktivnejši, skušajo ukrepe, ki so naperjeni proti naprednemu gibanju sploh, speljati sedaj v prvi vrsti proti naprednim organizacijam slovenskega naroda na Koroškem.

Prepoved prvomajskih manifestacij Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško zato ni uperjena samo proti koroškemu Slovincem, ampak je uperjena proti enotnosti delavskega in naprednega gibanja na Koroškem sploh. Prav zato bomo še dva-

krat bolj praznovali naš veliki praznik, manifestirali za demokracijo in svobodo, izražali svojo solidarnost z avstrijskimi delovnimi množicami, zahtevali demokratizacijo javnega življenja, izkoreninjenje nacistične in veleniške miselnosti in protestirali proti sovražnikom miru in demokracije, ki z razpihovanjem nacionalnega šovinizma skušajo odvrnati delovne množice od njihove borbe za socialne in politične pravice.

Naše pravične borbe ne more premagati nobeno nasilje šovinističnih oblasti, niti organizirano zatiranje, niti nezakoniti in nedemokratični ukrepi.

Zvesti načelom Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško, edino resnične politične predstavnice koroških Slovincem bomo dvignili prvomajsko zastavo zmage in proslavljali veliki praznik delovnega ljudstva.

Naj živi Prvi maj — praznik delovnih ljudi vsega sveta!

Naj živi Osvobodilna fronta za Slovensko Koroško!

SVETOVNI KONGRES PRISTAŠEV MIRU

Mir - želja vsega človeštva

Delegati na kongresu so zastopali 600 milijonov ljudi

Pariz, (TASS, Tanjug). — Od 20. do 25. aprila t. l. je bilo v Parizu zasedanje Svetovnega kongresa pristašev miru. Dvorana, v kateri je bilo zasedanje, je bila okrašena z zastavami 72 dežel in gesli za mir. Kongresa se je udeležilo 2005 delegatov, ki so zastopali 600 milijonov ljudi vsega sveta. Med delegati so bili znani znanstveniki, kulturni delavci, kmetje, delavci ter predstavniki največjih sindikalnih in drugih organizacij.

Prvi je govoril francoski znanstvenik Frederic Joliot Curie, ki je v imenu pripravljalnega odbora in milijonov Francozov pozdravil tuje delegate, pri čemer je opozoril, da je francoska vlada 370 delegatom onemogočila prihod v Pariz, kar je vsekakor slabosti in strahu pred resnico. Ko je govoril o zgodovinski vlogi kongresa, je Joliot Curie dejal:

»Zgodilo se je prvič v zgodovini, da so se v nekaj tednih zbrali predstavniki nad 600 milijonov ljudi, ki so enotni v borbi za ohranitev miru. Vlade, ki so pred nekaj dnevi podpisale atlantski pakt, so že pred več meseci popeljale svoje države na pot oboroževanja. Zdaj lahko ugotovimo strašne posledice takih vojnih naprav. Države Marshallovega načrta in atlantskega pakta niso več svobodne. Pritegnjene so v kampanjo vojnih priprav, oboroževanja in protisovjetskega hujškanja.«

Joliot Curie je obsodil uporabo atomske energije v vojne namene in končal svoj govor z besedami:

Obramba miru je stvar vseh narodov

Sovjetski književnik Fadejev je poudaril, da je začelo veliko število držav zahodne Evrope in Amerike z oboroževalnim tekmovanjem ter je obsodil tiste, ki so v izjavah in tisku označili predloge za zmanjšanje oboroževanja in prepoved atomske energije v vojne namene za propagando.

Nato je Fadejev poudaril, da grade z izgovorom, da »gre za obrambo in varnost« vojaška oporišča od Grönlandije, Islandije in Grčije do Kitajske, Tihega oceana in Japonske ter opozoril, da je postalo že vsakomur jasno, da ne gre za obrambna oporišča, ampak za oporišča, ki so velika nevarnost za mir po vsem svetu.

Kdor zna brati in pisati, vidi, ko bere dnevni tisk, da so tuje armade, čeprav je druga svetovna vojna končana, še ve-

Kolonialni in kapitalistični sistem bosta izginila

Evgenija Cotton je pozdravila kongres v imenu 80 milijonov žena 56 držav in navedla številne primere, kako se žene odločno bore za mir. Spomnila je na sodelovanje žena v protihitlerjski vojni in poudarila junaštvo žena Francije, Jugoslavije, Sovjetske zveze, Bolgarije, Poljske, Kitajske, demokratične Grčije in drugih držav. Obsodila je vojno histerijo, ki jo širijo imperialisti, ter ustvarjanje vojaških blokov daljnih namenov, ki jih sklepajo imperialisti za uresničitev svojih napadnih namenov, pri čemer odvzemajo narodom držav, ki jih je podjarmil Mar-

Jugoslovanski narodi odločno sodelujejo v borbi za mir

V imenu jugoslovanske delegacije je govoril Josip Vidmar, predsednik Prezidijske Ljudske skupščine Slovenije, ki je med drugim izjavil:

»V imenu jugoslovanskih delegatov izjavljam, da se docela strinjam z osnovnimi idejami, ki so bile izražene s tega mesta. Poudarjajoč besede predsednika tega kongresa velikega znanstvenika Frederica Joliot Curieja, ki je dejal, da potrebuje mir aktivne pristaše, lahko rečem, da je danes naša država, ki je v zadnji vojni izgubila več kot desetino svojega prebivalstva, aktiven in pomemben činitelj. Navedel bom samo dve dejstvi:

Prvič, ena vodilnih idej celotnega našega političnega življenja je v geslu, ki je nastalo med našo osvobodilno vojno — bratstvo in enotnost. To ni prazna fraza, to je živa stvarnost, katere polni pomen za skupno borbo za mir lahko oceni samo tisti, ki pozna novo zgodovino balkanskih narodov. To je danes sila, ki globoko prevzgaja naše ljudske množice v smislu resničnega bratstva med našimi narodi, v smislu priznanja pravic do sa-

»Tistim, ki hočejo vojno, odgovarjamo mirno, vendar odločno: Računati morate z nami. Krepko združene bodo šle naše sile v to borbo s prepričanjem, da bodo zmagale!«

Nato so izvolili predsedstvo Svetovnega kongresa pristašev miru, v katerem so predstavniki vseh delegacij.

Na kongresu so govorili številni delegati, ki so opisali borbo, ki jo vodi ljudstvo v njihovih deželah za mir proti imperialističnim podpihovalcem nove vojne. Vsi so poudarjali potrebo po še tesnejši enotnosti pristašev miru v borbi za mir.

Govor Ilije Ehrenburga (ZSSR) je izzval dolge viharne ovacije in pozdravne vzklike.

Prošt Boulter je prečital mirovni proglas, naslovljen na duhovnike, ki so sodelovali na kongresu.

Sijajen govor je imel na kongresu canterburyjski dekan Hewlett Johnson (Velika Britanija), ki je ožigosal zločinske načrte ameriških vojnih hujškačev.

Član britanske delegacije laburistični poslanec Zilliacus je poudaril, da je britansko ljudstvo težko prestrašiti in premamiti z vojno propagando, ter rekel: »Izjavljam kongresu, da je večina ljudstva Velike Britanije na vaši strani v borbi za mir.«

Delegat demokratične Grčije je prebral poslanico, ki jo je poslala kongresu časna demokratična vlada Svobodne Grčije.

dno v Grčiji, Egiptu, Transjordaniji, Iranu, Indoneziji, Viet-Namu in drugih deželah. Vsakomur je tudi znano, da so tuje čete v omenjenih državah proti volji ljudstev in da so te armade prava ognjišča nove vojne.

Fadejev je obsodil vojne hujškače, ki so odklonili predlog generalisima Stalina za sklenitev pakta miru, z ustvaritvijo atlantskega pakta pa so uničili težnjo po sodelovanju, ki je bila uresničena v zadnji vojni. Svoj govor je končal Fadejev s pozivom k enotnosti za obrambo miru in dejal:

»Naša dolžnost je, da povzdignemo močan glas človekoljubnosti proti vojnim hujškačem. To pričakujejo od nas milijoni ljudi po vsem svetu, ki predstavljajo večino človeštva. Obramba miru je stvar vseh narodov sveta.«

shallov načrt, najosnovnejše življenjske potrebe.

Podpredsednik afriškega demokratičnega gibanja D'Arbusier je govoril o borbi kolonialnih narodov za mir. Obsodil je kapitalistični sistem izkoriščanja in surovo zatiranje milijonskih množic v kolonialnih državah. Poudaril je, da narašča gibanje kolonialnih narodov za neodvisnost in svobodo. Kolonialni in kapitalistični sistem bosta izginila, ker so se začeli kolonialni narodi zavedati svoje pravice do svobode, ker so se odločili, da izvojujejo svojo svobodo.

moopredelitve vsem narodom sveta. Hkrati ta vodilna misel razvija in krepi pri naših narodih občutek skupnosti, zasnovane na svobodi in pravični disciplini.

Sinteza dveh na videz protislovnih teženj — neodvisnosti in skupnosti, na katerih bo zasnovana bodoča ureditev mednarodnega življenja, se že v celoti uresničuje v okviru naše jugoslovanske federacije, uresničiti to v tem delu Evrope — na Balkanu pa nedvomno pomeni biti aktiven borec za mir.

Drugič, prav tako kakor nam je socializem omogočil najti pravilno rešitev nacionalnega vprašanja, nam kaže tudi, kje je naš sovražnik, ki je hkrati tudi sovražnik miru. Ta sovražnik je imperializem, ki neizbežno prinaša vojno. Odpreti moramo oči slehernemu človeku in mu razodeti, zakaj nekateri narodi zatirajo druge. Treba je pojasniti in povezati gospodarsko ekspanzijo s političnim zatiranjem. Mar ni Marshallov plan nujno privedel do sklenitve atlantskega bloka, ki ni nikakršna obrambna pogodba niti instrument miru. Treba je odkriti strašen in

Mir bomo pridobili

Ob zaključku kongresa je francoski zastopnik Ives Farge med drugim izjavil:

»Reakcionarni tisk je poskušal naš kongres zamolčati, kar pa se mu ni posrečilo. Prerokoval je »nesoglasja«, pri čemer je trdil, da kongres zaradi tega ne bo mogel sprejeti nobenih sklepov.

Enotnost, ki je odlikovala delo kongresa, kaže, da je kljub različnim svetovnim naziranjem posameznih delegatov mogoče popolno soglasje.«

»Videli ste enotnost, ki je vladala tukaj

100.000 ljudi je manifestiralo za mir

Pariz, (Tanjug). V okviru Svetovnega kongresa pristašev miru je bila v nedeljo na stadionu Buffalo v Parizu, ki je bil okrašen z zastavami 62 držav, velika ljudska manifestacija za mir. Zborovanja se je udeležilo nad 100.000 ljudi, ki so nosili nešteto zastav in transparentov z napisi: »Želimo živeti v miru!« »Francoske matere ne bodo nikoli dale svojih otrok za vojno proti Sovjetski zvezi!« »Proč z vojno!« itd. Mimo častne tribune, na kateri so bili predstavniki tujih delegacij, so korakali

človeka nevreden položaj, v katerem so kolonialni narodi. Treba je predočiti narodom nakane netilcev nove vojne, kakor delajo to na tem kongresu. Treba je narode mobilizirati v borbo proti vojni, ki jo vodijo napredne sile vsega sveta s Sovjetsko zvezo na čelu. S svojo zmagovito borbo proti hitlerjevskim zavojevalcem in njihovim sodelavcem so narodi Jugoslavije onemogočili, da bi bila Jugoslavija še nadalje žrtev grabežljivega imperializma in polkolonialna država. Narodi Jugoslavije so prevzeli oblast v svoje roke ter prvič v svoji zgodovini razpolagajo z bogastvi svoje dežele. Narodi Jugoslavije gradijo pod vodstvom Tita svojo neodvisno socialistično domovino. Zato sovražijo in znajo sovražiti imperializem. To sovrašтво pa je učinkovito orožje v borbi za mir, saj le ta zajema celotno napredno človeštvo in ji bo uspelo ukrotiti netilce vojne. Narodi Jugoslavije, katerih delo in življenje se tako bistveno razlikuje od zločinov tistih, ki hočejo vojno, odločno sodelujejo v sleherni akciji, ki jo zahteva ta velika skupna bitka za mir.«

Govor Josipa Vidmarja so delegati pogostokrat prekinili z burnim odobravanjem.

na kongresu«, je nadaljeval Farge, »v stadionu Buffalo pa ste doživeli pravo Francijo. Za one, ki želijo vojno, je bojazljivost značilno znamenje. Mir pa bodo pridobili le pogumni in odločni ljudje, ki se odkrito priznajo za borbo za mir.

Tretja svetovna vojna bi se končala s koncem civilizacije in svobode. Toda danes lahko vidimo, da je človeštvo krenilo na pot, ki vodi do miru. Mi smo za stvar miru mnogo storili. Prenesite vsem narodom našo zaoblubo: Mir bomo pridobili.«

Mir bomo pridobili.«

dolgi sprevidi manifestantov. Manifestacije za mir so se udeležile vse francoske napredne organizacije. Pred navdušenimi borci za mir so imeli kratke govore predstavniki Francije, Velike Britanije, Indonezije, Italije, ZDA in Sovjetske zveze.

Ob tej priložnosti je skušalo francosko notranje ministrstvo zmanjšati pomen kongresa pristašev miru ter je dovolilo to manifestacijo samo v stadionu. Močni policijski oddelki so krožili po bližnjih ulicah.

litične aktivnosti volivcev in velikega polleta delovnih ljudi v proizvodnji.

200.000.000 Kitajcev osvobojenih

Osvobojeno ozemlje Kitajske znaša danes 2.601.000 kvadratnih kilometrov z nad 200.000.000 prebivalcev. Agrarno reformo so v celoti izvedli na ozemlju, kjer živi 100 milijonov prebivalcev. Veleposestniki so kot družbeni razred popolnoma izločeni.

Irska neodvisna republika

Med 17. in 18. aprilom t. l. so naznanili uradni začetek republike Irske. Severni deli Irske bodo še vedno ostali pod britansko nadoblastjo. Proglasitev Irske neodvisnosti je prva razpoka v podirajoči se stavbi britanskega carstva, katerega ministri se prav v teh dneh sestajajo v Londonu iz same zaskrbljenosti zaradi številnih pojavov teženj po neodvisnosti.

Sporazum med Italijo in Jugoslavijo

Italija in Jugoslavija sta sklenili dva sporazuma: prvi rešuje vprašanje izročitve nekaterih manjših mornariških enot Jugoslaviji, kot to določa čl. 57 mirovne pogodbe, drugi pa rešuje vprašanje italijanskega ribolova v jugoslovanskih teritorialnih vodah. Za ugodnosti, ki jih sporazum daje Italiji, bo Italija plačevala Jugoslaviji 750 milijonov lir letno. Sporazum velja za dobo 2 let.

Washington. — AFP poroča, da se je po podatkih statističnega urada pri ministrstvu za delo ZDA povečalo število brezposelnih industrijskih delavcev v marcu v primeri s februarjem za 150.000. Hkrati se je znižala povprečna tedenska meza ameriških industrijskih delavcev za en dolar.

Pariz. — Za izkoriščanje virov nafte v Tunisu, bodo ustanovili družbo, v kateri bosta imela ameriški petrolejski trust »Standard Oil« in britanski trust »Royal Lutch Chell« 65 odstot. delnic. Francoska država in tuniški protektorat bosta udeležena v tej družbi samo s 35 odstot. delnic.

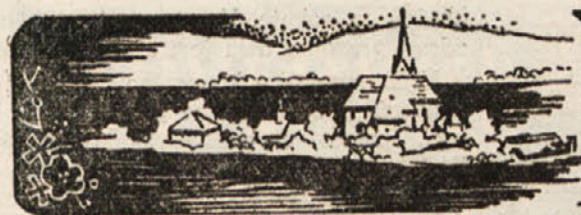
Delavci, kmetje, delovno ljudstvo Slov. Koroške!

VSINA **PROSLAVO 1. MAJA**
v Št. Jakobu v Rožu ob 15. uri v Narodnem domu

Na sporedu so: govor igrarica »Svet brez sovrašstva«, gostujejo igralci iz Št. Janža, nastop kotmirskih pevcev in škoiških tamburašev.

Naj zivi 1. maj - borbeni praznik vseh delovnih ljudi!

Osvobodilna fronta za Slovensko Koroško — Pokrajinski odbor

Po naši zemlji

Zgornje Borovlje

Razmere, ki danes vladajo pri nas, potrjujejo, da hoče gospoda z nami delati res kot z ljudmi manjvredne vrste, za katere naj bi bilo vse dobro. Nad sedemdeset let je imela naša vas skupni vrellec, kamor smo hodili po vodo. Leta 1929 smo od tega vrelca napeljali po vasi na vsako posestvo vodovod. Približno 30 metrov od vrelca stoji lepa in visoka hiša, v kateri je bilo prej okrevališče za invalide. Hišo je pozneje kupil neki Franc Hafner, ki jo je moderniziral in znotraj prezidal. V zadnjih letih je proti dogovoru in zakonu napravil v bližini našega vrelca greznico, kamor se steka vsa nečistoča in umazana voda ter nam je na ta način onemogočil, da bi mogli uporabljati ta vrellec, ker je voda okužena in po okusu in vonju podobna gnojnicam. Okrajno glavarstvo Beljak je v aprilu lanskega leta v neki odredbi prepovedalo uporabo tega vrelca in odredilo, da mora dati Hafner kot nadomestilo na razpolago svoj vrellec, ki se nahaja v kleti njegove velike hiše. To se je tudi zgodilo ter smo priključili naš vodovod na njegov vrellec, da smo tako imeli vodo spet v redu.

Toda 8. aprila t. l. je naenkrat zmanjkalo vode, čeprav je daje vrellec 10.500 litrov na uro. Od tega časa Hafner nikogar ne pusti v klet, da bi pogledal kje je vzrok, da nimamo več vode. Medtem pa teče po drugih ceveh velika množina dobre pitne vode v bližnji potok. Okrajnemu glavarstvu in tudi domačemu županu pa se še ni zdelo potrebno, da bi kar koli ukrenili, da bi odpravili brezobzirno, samovoljno in protiljudsko ravnanje tega človeka, da bi mi spet prišli do zdrave vode. Pristojne oblasti mirno gledajo, da dela Hafner, kakor se mu ljubi, sosesčine in njenih potreb pa ne vpoštevata nihče. Očitno jim je vseeno, če napajamo živino z blatno vodo, da na tem zbolijo, in če smo vaščani brez zdrave pitne vode. Oblasti je prav, ako teče čista pitna voda namesto po našem vodovodu po stranskih odvodih v potok.

Spet se je izkazalo za potrebno, da posežemo po organizirani samopomoči potom Kmečke zveze. Zaradi tega se je pri nas oglašil zastopnik Kmečke zveze za Slovensko Koroško, ki je proučil in pregledal vso zadevo. Skupno smo stvar javili deželni vladi in odločno protestirali proti ledenškemu županu in gospodi pri okrajnem glavarstvu v Beljaku, ki v tej škandalozni zadevi ne ukrene ničesar. Odločno zahtevamo, da deželna vlada ostro prime in kaznuje zlonamerneža, kot je Hafner, ker mi nočemo biti njegovi sužnji, ampak enakopravni in svobodni ljudje.

Borovlje

Zanimivo je, da naši nasprotniki, posebno sovražniki Osvobodilne fronte in njene borbe za nacionalne in socialne pravice ljudstva na Slovenskem Koroškem, na eni strani trdijo in pišejo, da ima Osvobodilna fronta zelo malo pristašev, na drugi strani pa ne morejo prikriti svojega velikega strahu pred njo in govorijo o

njeni strašni nevarnosti. Tako je pri nas v Borovljah zanimiv primer gorostasnih vesti, s katerimi so hoteli vznemirjati prebivalstvo in avstrijsko javnost celovški nemško-nacionalni listi. Dne 20. t. l. se je nenadoma peljalo več vozil policije skozi Borovlje proti Bajtišam. Ko so se vračali, so ljudje govorili, da sta iz Jugoslavije pobegnila dva zločinca ter so enega izmed njih prijeli blizu Bajtiš. Dva dni potem smo pa brali v celovških reakcionarnih dnevnikih, da so prišli preko meje jugoslovanski komisariji in nameravali odpeljati iz Borovelj neko žensko, ki je bila prej pri gestapi na Bledu. Komisarije iz Jugoslavije naj bi bil izdal neki nemški vojni ujetnik, ki je bil svojčas tudi v službi pri gestapi na Bledu in so se ga komisariji baje poslužili za pomoč pri ugrabljenju one ženske. Pisali so, da imajo komisariji zveze s tukajšnjimi OF-ovci. Vsak, ki razmere pozna, ve, da je vse skupaj zlonamerna izmišljotina. Nobena oseba, ki je navedena v listih, ni organizirana v Osvobodilni fronti. Značilno je tudi, da so v zaporu obdržali tudi že imenovanega nemškega vojnega ujetnika, zato bržkone tudi ni tako nedolžen. Vse to dokazuje, da so te vesti popohoma lažnive in je namen samo ta, da bi nas oblatili.

Dne 19. t. m. se je g. Reber vozil skozi Borovlje, da bi se prepričal, da je v Borovljah res vse za »Kärnten frei und ungeteilt«. Z godbo so delali reklamo po ulicah, da bi prišlo čim več ljudi na trg. Delavcem v tovarni so zaukazali, naj se zberejo pri vходу, toda večina delavcev, ki so svoje osemurno delo že opravili, je odšla raje na svoje domove. Zastopnik ZDA je mogel v Borovljah videti le zelo skromen sprejem, po večini bivših nacistov in kolaboracionistov. Imel je priložnost spoznati, da je v Borovljah parola »Kärnten frei und ungeteilt« le parola peščice nacistov in privadrancev, ki že leta germanizirajo našo zemljo, da pa domače slovensko prebivalstvo, ki je v ogromni večini, zahteva združitev z matičnim narodom.

Podgora pri Borovljah

Pri nas se zanimajo orožniki za stvari, ki jih prav nič ne brigajo. Dne 21. aprila so na primer poizvedovali, kdo nabira hrano za graditelje prosvetnega doma v Žitari vasi. Dva orožnika sta posebno sitnarila pri naših aktivistkah Šofman in Bošnjak, ki sta zbirali hrano. Hotela sta vedeti, koliko je ta ali oni daroval. Tovarišica Šofman je vprašala, če se spominjajo na »Büchsn« iz Hitlerjeve dobe, ko je moral vsak tako pogosto darovati, ako ni hotel biti osumljen in zasledovan kot antifašist. Danes pa, ko ljudstvo rado daruje, ker se zaveda, da gre za korist naroda, antifašiste spet zasledujejo. Nato je eden orožnikov zavpil »das war schön«.

Dobro razumemo takšno ravnanje. Bivšim nacistom v Podgori, ki nas opazujejo in zasledujejo, ko se vračamo z naših sestankov, posebno pa nas žene, ki smo v prvih vrstah, seveda ni po volji, da se jih ne bojimo in da nas ne morejo ustrašivati; zato so poklicali na pomoč orožnike.

Hoteli so tudi imeti vabila, ki jih dobimo za naše sestanke, ter imena naših aktivistov. Tudi na to so dobili primeren odgovor. Zagotavljamo, da nas ne bodo ustraševali, to povemo vsem in tudi gospodu Singerju v Podgori, ki v svojem nesocialnem čutu zavedni slovenski družini ne dovoli, da bi zajemala vodo na svojem travniku, ki je 60 m od hiše in jo mora zaradi tega vzeti pol kilometra daleč. Borbo za narodno in socialno svobodo bomo nadaljevali in prti vsem nakanam bo zmagala pravica.

Hodiše

Ob ogromni udeležbi iz bližnje in daljnje okolice smo na velikonočno nedeljo spremljali k zadnjemu počitku tovariša Martina Mikše, pd. Žampovega v Dvorcu. V cvetoči mladosti, komaj 25 let star, je moral po dolgi in težki bolezni zapustiti svoje drage. Pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva »Zvezda« se je na domu in ob odprtem grobu poslovil z žalostinkami od svojega zvestega sodelavca. Težko prizadeti Žampovi družini naše iskreno sožalje!

Pliberk

Ko smo v Pliberku izvedeli, da bo prišel v obmejno mesto zastopnik ZDA pri pogajanjih za avstrijsko mirovno pogodbo v Londonu, gospod Samuel Reber, so postali pliberški »Heimattreue« silno nervozni. Radi bi predstavili visokemu gostu veliko množico ljudi in mu tako dokazali »nemški« značaj prebivalstva. Zato so streljali z močnarji in nagnali moža v uniformi požarne brambe z bobnom po ulicah, da je vabil ljudi na cesto. Uspeh te mrzlične agitacije, tudi v okoliških občinah, je bil malenkosten. Ljudstvo, kmetje in delavci, je ostalo pri svojem delu. Pred Plešnikovo gostilno se je zbrala le peščica šovinistov, povečini takih, ki so svoj čas po pliberških ulicah prav tako navdušeno pozdravljali nacistične velikaše, ki pa nikakor niso predstavljali domačega slovenskega prebivalstva, ki je nedvomno v večini in s katerim gospod Reber ni dobil, niti ni iskal, nikakega stika. Vsekakor čuden način proučevanja položaja na slovenskem Koroškem.

Škocijan

V Škocijanu je umrla Marija Kutej. Skromna in tiha je bila in od široke javnosti nepoznana, tembolj pa so jo poznali vsi, ki so tudi pri njej zbirali sredstva za naše namene. Veselilo jo je, ako je kdo prišel in jo poprosil za prispevek k spomeniku padlim partizanom ali za izgradnjo prosvetnega doma. Rada je po svojih močeh doprinesla svoj dar k naši skupni stvari, čeprav si je morala vse pridelati s svojimi žuljavimi rokami. Vse njeno življenje je bilo sama daritev za druge in za svojega sina, ki ga je z velikim trudom izštudirala. In ko je sin komaj nastopil kot slovenski narodni duhovnik svojo službo, je prišel nacistem in z njim vojna. Ker pa narodno zavedni duhovnik ni hotel

V devetem poglavju lahko spoznaš skrivnost velikega računa, ki ga vsebuje računica — zakon o petletki. Sprevidiš da so vse gospodarske panoge v tako temnem sorodstvu, kakor žito in kruh ali gorivo in ogenj. Najbrž tudi ne bo več tajil, da mora vsak človek računati prav tako, kakor jesti, če že hoče živeti — na račun drugih.

V desetem poglavju lahko prebereš povest o petih — ne le od treh! — bratih, ki živijo v zgledni družini, kakršne so prava posebnost na svetu. Med temi brati ni plotov in jih tudi nikdar več ne bo. Bratje pomagajo drug drugemu, da bo njihov dom kmalu trden in bogat. Kako se imenuje ta dom?

V enajstem poglavju prepuščam besedo vsem tistim, ki bi utegnili marsikaj povedati. Morda si ti tudi med njimi. Kdor torej želi besedo? Če se nihče več ne oglasi, se moram pomeniti pač sam z nekaterimi, ki zelo cenijo svojo besedo.

Zdaj pa — da ne bo ostalo le samo pri besedi! (konec)

Nasi smučarji so dosegli lepe uspehe

Mladinski sosvet (Jugendbeirat) pri koroški deželni vladi, katerega član je tudi Zveza mladine za Slovensko Koroško, je priredil za velikonočne praznike v Grossfragantu na zgornjem Koroškem smučarsko tekmo, ki so se je udeležile skoraj vse mladinske organizacije Koroške. Tudi Zveza mladine za Slovensko Koroško je poslala delegacijo, ki se je pod vodstvom tov. dr. Franceta petka ml. odpeljala na tekmo.

V Grossfragantu so naši tekmovalci kljub ostri konkurenci dosegli prav lepe uspehe, posebno če upoštevamo, da so prišli na kraj tekme šele prejšnji dan zvečer in si tako niso mogli ogledati terena, medtem ko so drugi tekmovalci bivali že več dni tam. Med približno 30 tekmovalci je zasedel tov. Milan Kupper 3. mesto in sprejel diplomu ter nagrado. Tov. Franci Resman je zasedel 8. mesto, ostala dva tekmovalca, tov. Flori Gabrijel in Tine Male, pa sta imela smolo, da ju niso ocenili. Posebno tov. Flori je do kratko pred ciljem vozil najboljši čas in bi brez dvoma zasedel 1. mesto, ako ne bi padel in zlomil smučko.

Z udeležbo na tekmi v Grossfragantu so naši mladinci pokazali da je tudi naša mladina kljub temu, da se prejšnja leta ni udejstvovala na fizikalnem področju, resen partner, ki ga bodo morali upoštevati tudi pri fizikalnem udejstvanju.

k vojakom v fašistično vojsko, so ga zavlekli v KZ-taborišče Dachau, odkoder so trpeči materi kmalu poslali samo še žaro s pepelom. Ubili so ga v Dachau-u. Toda ona ni klonila, junaško je prenašala težki udarec, delala je še nadalje za narod v globokem prepričanju, da bo prišel dan, ko bo strto fašistično nasilje. Ko je pred meseci težko obolela, toda še okrevala, je pisala: Nisem še hotela umreti, ker hočem dočakati dan našega vstajenja. Dejala je tudi, da mora postaviti svojemu sinu še primeren nagrobni spomenik. Teга načrta ni mogla več izpolniti. V soboto, dne 23. aprila t. l. smo jo položili na škocijanskem pokopališču v slovensko zemljo k pepelu njenega sina k zadnjemu počitku. Taka mati je bila Marija Kutej, preprosta dekla po poklicu, a silna v svojem prepričanju. Nalogo pa, da postavimo njenemu sinu in njej spomenik, moramo prevzeti mi in jo izvesti, ker to zaslužita.

Dobrla ves

Na velikonočni torek se je vozil skozi našo vas v spremstvu celovške gospode ameriški zastopnik pri pogajanjih za avstrijsko mirovno pogodbo g. Samuel Reber, da se prepriča o značaju prebivalstva in o »licu Slovenske Koroške«. Toda tako imenovanim »Heimattreue« v Dobrli vasi se ni posrečilo alarmirati prebivalstva, da bi množično prihitelo k sprejemu. Naše ljudstvo je ostalo doma, k sprejemu pa se je zbrala le peščica narodnih nestrpnih in bivših nacistov. To je torej tistih »90 odstotkov« domovini zvestega prebivalstva, kakor je bilo nekoč z debelimi črkami zapisano v preživelim BHS-ovskem lističu »Unsere Heimat«. Velenemskim šovinistom in sovražnikom Jugoslavije v Dobrli vasi ni uspelo pokazati »avstrijskega« ali kakor v zadnjem času spet pišejo »nemškega značaja« Podjune, temveč se je g. Reber, če je imel oči in ušesa odprta, lahko prepričal o nasprotnem.

Najceneje kupite bencin, disel, elektromotorje, kosilne stroje, konjske grablje za seno, pluge, brane, sejalne stroje, velike in male mlatilnice, mline, Alfa-posnemalnike in parne kotle, kolesa, pneumatike ter vse nadomestne dele v trgovini s stroji, kolesi in glasbenimi instrumenti.

L. LOMŠEK

Zagorje (Sagerberg) pošta Dobrla ves (Eberndorf) Koroško.

Iščem na hrano 5 do 9 let staro deklico. Marija Žerjav, Kapla ob Dravi, pošta Svetna ves (Weizelsdorf).

V šestem poglavju smo se seznanili s svojimi najboljšimi prijatelji in pomočniki, ki nam bodo pomagali opraviti težavno nalogo. To je tako pomembna naloga, da bi jo morali imenovati — zgodovinska.) pogovorili smo se tudi o dveh največjih sovražnikih: o plotu in traktorju. Eden izmed njih je preveč na svetu. Naši plotovi so čuden koledar: kažejo, da je še vedno 19. stoletje.

V sedmem poglavju je pogovor nanese na najčudovitejšo tovarno, ki je ni zgradil človek, pač pa jo upravlja — večkrat kakor kozel zelnik. To ni nič manj, kakor tovarna življenja. Če boš poglavje pre-

bral, se ne boš čudil. Priznal boš, da brez te tovarne res ni mogoče živeti in da bo morala dobiti najboljšo upravo.

V osmem poglavju se lahko prepričaš, da gnoj ni tako grda beseda, kakor se nekaterim še zdi, čeprav se prav nič ne branijo belega kruha, ki je zrasel na najboljši mastnem gnoju. Upam tudi, da ne boš preveč osupnil, ker boš srečal v sosesčini gnoja kulturo. Če boš prebral to poglavje sene boš obotavljal priznati, da je kultura brez gnoja res precej slabokrvna. Kdor sodi, da je kultura mogoča brez gospodarstva, je še precej nekulturen. Drži?

1. MAJ V MOSKVI

Presenetljivo zgodaj v aprilu se je začela v Moskvi oglašati pomlad. Sredi aprila mi je bil zimski plašč že močno nadležen. Toda večeri so bili še hladni. Moskva se je mrzlično začela pripravljati na pomlad, ko je začutila njeno prihajanje. V vseh javnih parkih so nastopile delovne brigade. Čistile so pota, jih posipale s peskom, prekopavale gredice, pripravljale postelje svetlicam, postavljale klopi. S silno energijo so se drugi delovni oddelki lotili hodnikov na robovih cest.

Moskva je ogromno mesto. Pravijo, da ima že okoli sedem milijonov prebivalcev. Moskva ima neverjetno razsežne trge in izredno široke ulice. Zato potrebuje nenavadno široke ulične hodnike. Kjer jih še nima, si jih gradi.

Noč in dan so nam pred hotelom peli vrtni stroji, ki so razkopavali cestišče. Vedel sem, da bomo dobili drevesa pred hotel, nisem pa pričakoval, da nas bodo kar čez noč pozdravila dorasla, velika drevesa. Toda nekega dne, že pozno v aprilu, sem zagledal v stavbišču novega hodnika procesijo velikih jam. Takoj nato so pripeljali velika drevesa s koreninami v ogromnih zabojih. Dvigala so zgrabila, postavila drevesa v jame, delavci so napolnili jame s črno prstjo, in zelenje je bilo tu. Takoj nato so stroji povaljali podlogo novega hodnika. Dva dni nato smo že hodili po novem asfaltu, po širokem hodniku, ki bo kmalu deležen prijetne sence košatih dreves. To, kar smo doživeli pred hotelom, si lahko opazoval vsepovsod.

Toda v zadnji tretjini aprila se je iznenada vrnila zima. S severa je prihrumela. V hotelu so morali znova vpreči centralno kurjavo. Potem pa smo doživeli še kratek snežni vihar. In nemirno smo začeli misliti na prvi maj, ki je bil pred vrati.

Moskva si seveda svojega prvega maja ne da vzeti. Nekaj dni pred njim so se pojavili na Rdečem Trgu, na Trgu Revolucije, na Trgu Sverdlova, torej v neposredni okolici našega hotela, delovni oddredi, ki so montirali prvomajske okraske na velike palače. Vse so imeli skrbno pripravljeno. Črke ogromnih napisov so že bile sestavljene iz nešteti žarnic na ustreznih ogrodjih. Velikanske rdeče zaveses so začele pregrinjati pročelja palač. Prekrasno se je praznično oblekla velika opera (bolšoj teatr).

V teh dneh sem zapazil tudi vežbanje vojaških letal nad Moskvo. Bolj in bolj je postajalo jasno, da prihaja velik praznik. In nazadnje je to tudi uvidela nadležna zima. Tik pred prvim majem se je

umaknila, sonce je vnovič tvegalo pomladno smehljanje in tiho je prepodilo mrz. Na predvečer velikega praznika smo že imeli najlepše vreme. Vremenska napoved pa je obetala najlepši prvi maj.

Svečanosti na Rdečem Trgu, posvečene prazniku dela, imajo že svetovni sloves. Kdor še ni bil prvega maja na Rdečem Trgu v glavnem mestu Sovjetske zveze, ne ve, kaj je praznik. Toda malo jih je, ki so doslej videli parado in nastop delovnih organizacij v srcu Moskve na čast dela. Rdeči Trg je ogromen, pa vendar ne zmore vseh, ki bi se radi udeležili svečanosti, niti ne vseh, ki zaslužijo, da so zraven.

Rdeči Trg je podolgovat štirikotnik. Eno izmed obeh dolgih stranic štirikotnika tvori ozidje Kremlja. Pod tem ozidjem so razsežne kamenite tribune sredi njih pa mavzolej V. I. Lenina. Na galeriji mavzoleja se zbera prvega maja člani sovjetske vlade.

Nasprotno stranico štirikotnika tvorijo velike palače. Vse so prvega maja bajno okrašene. Le na kamnitih tribunah je prostor za gledalce. Ves ostali trg potrebuje para da in nastop delovnih organizacij. Zato je prvega maja dovoljen dostop do Rdečega Trga le posestnikom vstopnic. Vstopnice daje oblast po skrbni izbiri prosilcev: zaslužno delo za skupnost je najizdatnejše priporočilo.

Praznik prvega maja se začne v Moskvi že na predvečer. Zadnjega aprila nas je zbral službeni avtobus pred hotelom Metropol, ko je nastopil mrak. Odpeljali smo se gledat iluminacijo Moskve. Nekako dve uri smo se vozili okrog po bulvarjih in mogočnih cestnih obročih. Vsa velika poslopja so bila okrašena s tisočimi žarnic v okusnih sijajnih sestavih. Veličasten je bil petindvajset kilometrov dolgi obroč okoli notranje Moskve, sadovo e kolco, širok bulvar. Veličastne radialne glavne ulice. Žarnice so povsod pisale pozdrave prvemu maju, Stalinu, vladi in boljševiški stranki.

Skromno je ležal sredi blesteče se Moskve mogočni Kremelj v temi. Saj je vedel, da praznuje ogromno mesto delo, ki ga je sam zasnoval, sam vodil, sam urejal. Ta skromnost, to tiho uživanje silnega priznanja, ki je žarelo iz nešteti lučk, me je globoko zgrabila. Razumel sem jo.

Točno ob tričetrt na deset je prihajal prvega maja na Rdeči Trg poveljujoči general s svojim spremstvom, da pregleda razvrščene vojaške edinice. Nedvomno je bil zadovoljen: tako vzorno postavljene

paradne armade ne vidiš zlepa. Pozdravil je svoje junake, ki so ga gromko odzdravljali. Na trgu je zavladala tišina na petega pričakovanja.

V trenutku, ko je v visokem kremeljskem zvoniku zazvenel prvi zvok desete ure, smo zagledali na galeriji mavzoleja člani sovjetske vlade z maršalom Stalinom na čelu. Tisočglava množica jo je burno pozdravila. Potem pa je spregovoril vrhovni poveljnik sovjetske vojske. Njegove besede so veljale delu in prazniku tega dela. Ko je končal, je zadonela veličastna sovjetska himna.

Vojaške parade ne morem opisati: videti jo je treba. Nastopajoči oddelki so bili zvrščeni po teži orožja. Najprej je prišla pehota: dvajset mož v vrsti. Za njo motorizirana pehota: nepregledna vrsta voz, na vsakem do dvajset mož. Potem konjenišvo, lahka artilerija, havbice, strahotne »katjuške«, težka artilerija.

V trenutku, ko so se na Rdečem Trgu pojavili prvi tanki, se je tudi na nebu začela parada. Najprej so priletela lovska letala v prekrasno preciznih trojkah, potem bombniki v spremstvu lovcev. Pojavila se je procesija najtežjih bombnikov. In iznenada so švignila čez trg raketna letala kakor strele, tik nad našimi glavami. Medtem so na trgu grmeli najtežji tanki.

Nekako dve uri je trajala vojaška parada, za njo pa je nastopila civilna. Delovne organizacije so prišle z nešteti zastavami. Kot da se je Rdeči Trg pretvoril v velikanski travnik, posejan z bujnimi cveticami, — je delovno ljudstvo prevzelo praznovanje prvega maja. Vzklki, napisi na transparentih, godbe. Nepopisno vzdušje veselja, ponosa, mladosti, svežosti je zalilo Rdeči Trg.

Civilna parada je trajala dolge ure. Sonce je pripekalo. S težavo smo se pretolkli do hotela. Ugotovili smo namreč, da prihaja reka praznujočih delovnih organizacij s Trga Sverdlova. In resnično smo z okna moje hotelske sobe izvrstno lahko opazovali zaključni del civilne parade. Vse do četrte popoldanske ure je polnila veliki trg pred nami.

Zvečer smo v Čajkovskega koncertni dvorani gledali in poslušali pevce iz Voroneža. Znani so po vsej Sovjetski zvezi. Peli so nam narodne pesmi in plesali čudovite narodne plesse. In vendar smo se jim tik pred deveto uro izmuznili za nekaj minut.

Pohiteli smo na trg pred koncertno dvorano. Točno ob devetih zvečer so namreč zagrmeli topovi v pozdrav prvemu maju. Hkrati so vzkipele z vseh velikih palač, prekrasno iluminiranih kakor na

predvečer, rakete. Ves ta svojevrstni pozdrav prazniku dela je trajal pet minut.

Vrnili smo se v koncertno dvorano. Po končani predstavi nas je pozdravil trg pred palačo s prekipevajočo množico. Podzemna železnica je komaj požirala dotok potnikov. Toda prvi maj je nezadržno polnil moskovske ulice in trge z ljudmi. Kdor je vse to videl, kdor je videl te množice, slišal vsepovsod poskočno muziko, ogledoval te vesele obraze, je moral priznati, da praznuje velik narod velik praznik.

Rešitev nagradne križanke

Vodoravno: 1 in 102 vsem prijateljem veselo Velikonoč; 11 silen; 12 glava; 13 sunek; 15 greš; 17 ako; 19 selo; 21 lev; 23 jaz; 24 las; 26 str.; 27, ajd; 29 kamen; 31 ost; 32 tisto; 34 sam; 36 so; 37 ar; 38 mi; 39 ar; 41 vi; 42 za; 43 on; 45 obilno; 47 re; 49 in; 51 je; 52 sl.; 53 menaža; 55 ej; 56 ne; 57 vstajenje; 58 ar; 59 bati se; 63 ej; 64 že; 66 krasti; 68 ar; 69 ni; 70 li; 71 uk; 73 CK; 75 ra; 77 rt; 78 Ana; 80 gobar; 82 vir; 83 Atila; 85 iti; 86 rog; 87 vas; 88 Eva; 89 ima; 91 slab; 93 ris; 95 rjav; 96 kasen; 99 kocka; 100 danes.

Navpično: 1 višek; 2 sl.; 3 eee; 4 m n; 5 ila; 6 jakost; 7 ta; 8 jug; 9 en; 10 mesto; 11 sel; 14 ker; 15 gaj; 16 rana; 18 mati; 20 osa; 22 vam; 23 je; 25 si; 26 sto; 28 daljina; 30 mir; 33 sol; 34 sanjati; 35 mož; 36 sodba; 40 ritek; 41 venec; 44 naliv; 46 one; 48 Eva; 50 jež; 52 sen; 53 mrk; 54 ajs; 60 ara; 61 si; 62 gib; 65 tri; 67 tri; 70 log; 71 urad; 72 vilice; 74 kava; 76 ali; 79 nas; 80 gobav; 81 av; 84 ta; 86 rak; 90 ajs; 92 les; 93 rov; 94 dan; 97 se; 98 ne; 99 ko; 100 do; 101 no.

Za pravilne rešitve smo podelili naslednje nagrade:

1. knjigo »V. kongres KPJ«, ki jo sprejme tov. Valentin Goričnik iz Glinj.
2. Poezije Franceta Prešerna, ki jih sprejme tov. Anica Straus iz Žilpolj.
3. Nemško-slovenski slovar, ki ga sprejme tov. Lojzka Hofer iz Celovca.
4. knjigo Miškota Kranjca »Fara sv. Ivana«, ki jo sprejme tov. Barbara Trehtar iz Doba pri Pliberku in
5. knjigo Fadejeva »Poraz«, ki jo sprejme tov. Milka Wieser iz Celovca.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. France Petek, Velikovec. Glavni urednik: Franjo Ogris odgovorni urednik: France Kosutnik, oba Celovec Salmstraße. Uprava: Celovec, Völkermarkter Straße 21. Dopisi naj se posiljajo na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postschleßfach 272. Tiska: „Kärntner Volksverlag G. m. b. H.“ Celovec, 10. Oktoberstraße 7

»Ne dajte se!«
Množica je vztrepetala.
»Ne vdajmo se!« — »Dajte nam kruha!«
Zdaj je nekdo zavpil:
»Živela Jugoslavija!«
Vihar vzklikov, klicev, groženj, psovk je zaoril po vasi.

Veriga množice okrog žandarjev se je vedno bolj ožila in še preden se je patrolja dobro zavedela, je bila že zadržana v zanko črne ljudske povodnji.

Tepan je ves blede sprevidel, da je v pasti. Dasi po svoji naravi ni bil bojazljivec, se ga je zdaj polotil strah. Videl je, da izhoda skoraj ni, da se žrelo sovraštva zmeraj bolj široko odpira, da sika iz njegove vroče diha obračuna. Srce se mu je skrčilo. Če bi streljal, bi si morebiti utrl vsaj pot iz tega mrtvaškega vozla. Ali pa tudi ne...? Pogled na tovariše, zgnetene že v klopčič, ga je poučil, česa se lahko boji. Ne bodo mu sledili, ako da povelje... In potem, ali ne bo vsak strel žebelj v njegovo lastno krsto...? Njegova slepa, suženjska strast bi se rada zasadila v to sovražno testo, v to drhal,

ki jo je mrzil in ki se ga je bala deset, letje, odkar je tu poveljeval.

»Čakajte, da se pogovorimo...«
»Ha, ha, ha...« je zadonelo od vseh strani izzivajoče.

»V imenu postave...«
»Avstrije ni več... v čigavem imenu pa govoriš?«

»— kaj sploh nosite te rozete?«
»Dol z rozetami, dol z žandarji! Živela republika!«

»Živela Jugoslavija!«
Gluseč vrišč je nenadoma presekala strel iz puške; neki soldat je ustrelil v zrak. To je bilo znamenje.

Repežev Rok, Naraglavski Anzuh in nepoznani soldat so bili v hipu pred Tepanom.

»Bi rad streljal?«
»Sem parigeljne, če hočete sebi dobro!«

»Preganjali si me ko divjo zver po planinah, ker nisem hotel crkniti za prazen nič tam, kamor si se sam bal iti!«

Repežev glas je bil suh, krčevit, izzivajoč.
Ljudski val se je od vseh strani zagnal

na patroljo; desetero, stotero rok jo je zgrabilo in jo dvignilo od tal. V hipu je orožje zacingljalo po tleh, pohojeno, prav kakor tisti, ki so ga nosili.

»Psi!... Rablji!... Ha!...«

Tajnika Žalostnika je nekaj krepkih rok potegnili v vrtnice.

»Na, za tvoje krušne karte. Na, na, na...«

Po njegovem ukrivljenem hrbtu so deževale bunke, dokler se ni prekopal skozi gnečo in se izgubil za hišami.

Drosa se je znašala nad žandarji. Klice treznejših ljudi je požrl hrup brez vsakega odmeva. Razbiti, raztrgani, pomandrani so se umikali žandarji, begali, cepetali, kričali, padali, prosili... Množica je grizla na vse strani. Preganjala je žandarje po vežah, po dvoriščih in jih gonila po cestah, dokler se niso razpršili. Tedaj se je šele oddahnila. V rokah so ji ostali le štirje stražniki ruskih ujetnikov.

Repežev Rok in ostali vojaki so jih obstopili.

»Ne hudujte se, ako ste jih tudi vi kaj izkupili. Ni šlo drugače. Vi ste nedolžni, kakor mi!«

Črnovojnik so drgetali od strahu. V splošnem metežu je množica v prvem hipu pohodila tudi njih ter jih razorožila. Bili so postarni možakarji, vsi štirje Nemci, ki so dobro izhajali z ljudstvom ter z ujetimi Rusi. Že dogodki zadnjih dni so porazno delovali nanje, ta metež pa je bil, kot bi se jim bilo nebo sesulo na glavo. Patriotizem do Avstrije jim je bil tako prirojen, da jim je bilo vsega tega preveč.

»Ne bojte se, mi smo bratje!«
Nekateri so jim pobirali po tleh razme-

tane in pohojene kape in jih dobrohotno vračali.

»Kaj bo z nami?« so izpraševali črnovojnik v strahu.

»Nič! Avstrije je konec in zdaj je že tako. Dovolj dolgo smo trpeli mi in vi! Najbolje bo, če se takoj poberete domov. Vojne ste gotovo siti, kot mi! Še nocoj...«

Črnovojnik so se počasi spet pomirili, a v njih očeh so se kljub sijočim obrazom zasvetile solze. Še tisto noč so izginili proti Pliberku...

Medvladje

Ko je Mežica strla staro državno oblast in jo pomandrala v cestno blato, se je vse globoko oddahnilo. Poslednji kriki so utonili v motni jenski somrak. Množica se je pijana zmagovalja razgnala po vasi. Nenaročeni ljudski kurirji so jo sami od sebe cvrli peš ali pa na kolesih v bližnje revirje, globače in slemenena, naznanit prebivalstvu to prevažno novico.

Na vas je legal hladen jenski somrak. Prve leščerbe so se že tu in tam razburljivo zasvetlikale. Električna ni gorela, nekdo jo je prekinil ali pa centrala ni obratovala. Mrzel piš je plet sem čez Podjuno, množica pa ga ni občutila. Osvojila si je cesto in je ni zapustila...

Po prvem plamenu so se kmalu pričele kresati nove iskre ljudske jeze. Posamezni klici so se zgoščali v grozeč odmev novega viharja:

»Kruha!«
Pred zaprtimi trgovinami so se natekale lačne skupine. Togota je plamtela tako visoko, da se niso potuhnili samo tisti, proti katerim je bila naperjena, temveč tudi tisti, ki se jim sicer ni bilo česa bati.

(Dalje)